

UCHWAŁA NR
RADY GMINY W GORZKOWICACH
z dnia 2025 r.

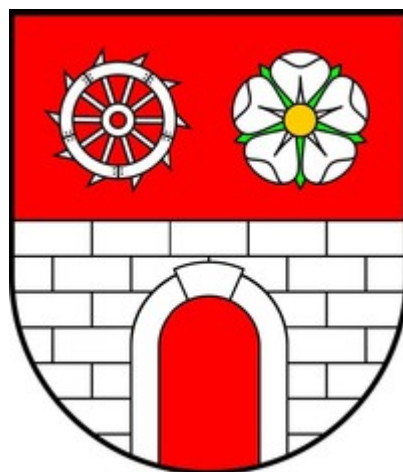
w sprawie przyjęcia " Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Gorzkowice na lata 2025 – 2027"

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6 a, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.), art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 49)

uchwała się co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „ Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gorzkowice na lata 2025 - 2027”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gorzkowice.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do uchwały Nr..... /...../2025
Rady Gminy Gorzkowice

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE GORZKOWICE
NA LATA 2025 - 2027**

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP

II. UZASADNIENIE KONTYNUACJI PROGRAMU

III. OCENA SYTUACJI

IV. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ ZADANIA

V. ADRESACI PROGRAMU

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

VII. SPODZIEWANE REZULTATY.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

X. PODSUMOWANIE

I. WSTĘP

Rodzina stanowi podstawową i najważniejszą jednostkę życia społecznego, odpowiedzialną za wychowanie, opiekę oraz socjalizację młodego pokolenia. To właśnie w rodzinie dzieci zdobywają pierwsze doświadczenia, kształtują swoje postawy, wartości oraz uczą się funkcjonowania w społeczeństwie. Wzrost konsumpcji oraz podnoszące się standardy życia sprawiają, że współczesne rodziny muszą stawić czoła coraz większym wymaganiom finansowym. Te zmiany często prowadzą do osłabienia więzi emocjonalnych i pogorszenia relacji między członkami rodziny. W rezultacie może dochodzić do zaniedbywania obowiązków rodzicielskich, co niejednokrotnie skutkuje problemami wychowawczymi, trudnościami w małżeństwach, a także zwiększonym ryzykiem sięgania po substancje psychoaktywne, jak alkohol czy narkotyki. Dziecko oraz rodzina wymagają szczególnej uwagi, wsparcia i ochrony. Prawidłowo działająca rodzina stanowi naturalne, niezastąpione środowisko dla harmonijnego rozwoju dziecka. To właśnie w rodzinie zainicjowane zostają procesy determinujące właściwe funkcjonowanie całego społeczeństwa. Jest ona instytucją, która formuje tożsamość jednostki oraz kształtuje jej postawy. W jej ramach wykształca się hierarchia wartości, kodeks norm etycznych, a także fundament moralny dzieci i młodzieży. Jedynie rodzina, funkcjonująca w sposób optymalny, jest w stanie wychować młode pokolenie, które będzie posiadać silne poczucie własnej wartości, aspiracje, zdolność do empatii oraz predyspozycje do tworzenia kolejnych prawidłowo działających komórek społecznych. Rodzina powinna stanowić dla każdego człowieka ostateczną przystań, oazę i wzorzec wskazujący właściwą ścieżkę. Jest ona kluczowym elementem w formowaniu postaw oraz nadawania sensu istnieniu człowieka. Zdarza się jednak, że na jej prawidłowe funkcjonowanie wpływają różnorodne czynniki, których oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną. W takiej sytuacji rodzina traci zdolność do wypełniania swoich obowiązków wobec dzieci i nie jest w stanie efektywnie rozwiązywać swoich problemów oraz przezwyciężać kryzysów. Rozpad rodziny, problemy wychowawcze, utrata poczucia bezpieczeństwa oraz nasilające się konflikty przyczyniają się do wzrostu negatywnych zjawisk społecznych, które wymagają interwencji zewnętrznej oraz zaangażowania zasobów społecznych. Długotrwałe trwanie rodziny w stanie kryzysu może prowadzić do zerwania więzi rodzinnych i w konsekwencji do konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Problemy, z jakimi zmagają się rodziny, często mają złożony charakter, co wymaga zastosowania interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań przez wszystkie instytucje wspierające dziecko. Kluczowe jest zapewnienie rodzinom odpowiedniego wsparcia, aby mogły

one prawidłowo pełnić swoje funkcje. Osłabienie rodziny, zarówno w kontekście materialnym, jak i emocjonalnym, wymaga stanowczej interwencji ze strony państwa. Wszystkie działania podejmowane na rzecz dobra dziecka i jego rodziny muszą być skoordynowane i dostosowane do potrzeb poszczególnych jej członków. Najważniejsze jest, aby pracować z rodziną w jej naturalnym środowisku, oferując różnorodne formy wsparcia bez konieczności rozdzielania jej członków. Wsparcie instytucjonalne powinno koncentrować się na pomocy w odzyskaniu przez rodzinę zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Gmina Gorzkowice od lat prowadzi działania wspierające rodziny zmagające się z trudnościami. Jednakże, z uwagi na rosnące zagrożenia, konieczna jest dalsza realizacja programu wspierania rodziny, która stanowi fundament dla rozwoju młodego pokolenia i jego prawidłowego wychowania. W związku z tym wspieranie rodziny, szczególnie w sytuacjach kryzysowych, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia stabilności społecznej oraz prawidłowego rozwoju najmłodszych członków społeczeństwa. W tym kontekście, na poziomie lokalnym, niezwykle istotną rolę odgrywa polityka prorodzinna realizowana przez jednostki samorządu terytorialnego. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027, opracowany zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest odpowiedzią na potrzeby rodzin zamieszkujących teren naszej gminy. Program ten jest częścią szerszej polityki społecznej gminy, której celem jest wsparcie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji wychowawczych, opiekuńczych i edukacyjnych. Został on stworzony w wyniku diagnozy sytuacji lokalnej, przy uwzględnieniu szczególnych potrzeb rodzin, które borykają się z problemami materialnymi, wychowawczymi lub zdrowotnymi.

Program wyznacza ramy działań mających na celu wspieranie rodzin, które zmagają się z trudnościami w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program ten skoncentruje się na odbudowie zdolności rodzin do prawidłowego funkcjonowania, przede wszystkim poprzez bezpośrednią pracę z rodzinami oraz zapewnienie wsparcia w zakresie opieki i wychowania dzieci. Kontynuując działania poprzedniego Programu, nowa edycja Programu stawia na rozwój działań profilaktycznych oraz osłonowych, mających na celu zapobieganie marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Kluczowym założeniem jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i gwarancji wsparcia instytucjonalnego rodzinom zagrożonym spadkiem standardu życia. Każda rodzina w potrzebie powinna mieć pewność, że może liczyć na adekwatną pomoc ze strony odpowiednich instytucji. Istotnym celem Programu jest zintegrowanie działań samorządowych z aktywnościami innych podmiotów, w celu stworzenia konkretnego systemu wsparcia dla rodzin, szczególnie tych, które napotykają trudności w pełnieniu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program ma na celu wzmocnienie współpracy różnych instytucji, by efektywnie wspierać rodziny w ich

codziennych wyzwaniach i przywrócić im zdolność do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

II. UZASADNIENIE KONTYNUACJI PROGRAMU

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 49) Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzkowicach , placówek oświatowych, służby zdrowia, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gorzkowicach, Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Gorzkowicach i Policji. Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Gmina Gorzkowice nie realizuje zapisów ustawy w zakresie zatrudniania asystenta rodziny. Do zadań gminy, w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej.

III. OCENA SYTUACJI

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych występujących w Gminie Gorzkowice ze szczególnym uwzględnieniem problemu niewydolności rodzin skutkującej zabraniem dziecka z rodziny naturalnej i umieszczeniem go w pieczy zastępczej. Gmina Gorzkowice położona jest w południowej części powiatu piotrkowskiego w odległości ok. 28 km od Piotrkowa Trybunalskiego i 25 km od Radomska. Jej najbliższymi sąsiadami są: od północy gmina Rozprza, od zachodu gmina Kamieńsk i gmina Gomunice, od południa gmina Kodrąb, od strony południowo-wschodniej gmina Masłowice oraz od wschodu gmina Łęki Szlacheckie. Powierzchnia gminy wynosi 102,29 km² co stanowi ponad 7 % powierzchni powiatu. Gminę ogółem zamieszkuje 8174 osoby (stan na 31.12.2024 r., źródło Urząd Gminy). W jej granicach wydzielono 21 sołectw, na które łącznie składają się 52 miejscowości. Funkcje centralne w gminie pełnią Gorzkowice, dawniej miasto, a obecnie wieś, położone na zachodnim brzegu rzeki Prudki. Układ drogowy gminy ma kształt

promienisty, w którego centrum znajdują się Gorzkowice położone u zbiegu 4 dróg powiatowych. Przez teren gminy, w jej północno-zachodniej części przebiega droga krajowa nr 91 a w jej niedalekim sąsiedztwie, na terenie gminy Kamięnsk, droga krajowa nr 1 (Gdańsk - Cieszyn). Ważnym elementem komunikacji o znaczeniu ponadregionalnym jest linia kolejowa (historyczna linia kolei warszawsko -wiedeńskiej) z przystankiem w Gorzkowicach.

Sytuacje demograficzna i społeczna Gminy Gorzkowice, zmagająca się z problemami starzejącego się społeczeństwa oraz migracji młodych ludzi, wpływa nie tylko na ogólne funkcjonowanie lokalnej społeczności, ale również bezpośrednio na sytuację rodzin. W obliczu wyzwań demograficznych to właśnie rodziny stanowią fundament każdej społeczności, a ich kondycja odzwierciedla większe problemy, z jakimi mierzy się gmina. W szczególności dotyczy to rodzin w kryzysie, które wymagają specjalnego wsparcia, by poradzić sobie z trudnościami. Rodziny w gminie często borykają się z wyzwaniami, takimi jak bezrobocie, trudności finansowe czy zdrowotne, co destabilizuje funkcjonowanie domowe. W efekcie niektóre z tych rodzin wchodzą w stan kryzysu, objawiający się zarówno problemami ekonomicznymi, jak i emocjonalnymi. Z perspektywy polityki społecznej kluczowe znaczenie ma zdolność rodziny do przewycięzania kryzysów oraz radzenia sobie z różnorodnymi wyzwaniami życiowymi. W każdej lokalnej społeczności pewna część rodzin zмага się z tymczasowymi lub przewlekłymi problemami, co sprawia, że potrzebują one wsparcia w różnych aspektach swojego życia. Na terenie Gminy Gorzkowice jednostką inicjującą działania pomocowe z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzkowicach . Do zakresu działalności Ośrodka należą również działania o charakterze aktywizacyjnym, integrującym oraz wspierającym różne grupy i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Jest to również niesienie fachowej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w prawidłowym ich funkcjonowaniu i zaspokajaniu podstawowych potrzeb. Ośrodek daje tym osobom i rodzinom możliwość wsparcia w następujących formach:

1. Pomoc społeczna – świadczenia pieniężne, m.in. zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne celowe oraz świadczenia niepieniężne, m.in. schronienie, potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, praca socjalna, usługi opiekuńcze, asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami.
2. Pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i innych nałogów, tj. działalność Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Pomoc osobom doznającym przemocy domowej i osobom stosującym przemoc domową, m.in. działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
4. Poradnictwo specjalistyczne, tj. psychologiczne, prawne.
5. Świadczenia rodzinne, tj. zasiłki rodzinne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie.

6. Fundusz alimentacyjny.

7. Karta Dużej Rodziny.

Problemy rodzin można podzielić według następujących kategorii:

1. Zaniedbania rodziców (opiekunów) w zakresie opieki i wychowania dzieci/ niewydolność opiekuńczo – wychowawcza. Zaniedbywanie dziecka można zdefiniować jako sytuacje, w których najbardziej podstawowe potrzeby dziecka (wyżywienie, ubranie, higiena, ochrona, bezpieczeństwo, wychowanie, opieka lekarska) nie są zaspakajane przez osoby za to odpowiedzialne. Eufemistycznie mówi się wtedy o "bezradności", lub "niewydolności wychowawczej" rodziców. Zaniedbanie może być zamierzone (np. nadmierny liberalizm, brak zainteresowania dzieckiem) lub powstać z nieświadomości, z niewiedzy lub z niezdolności do odpowiedniego zajmowania się dzieckiem (np. brak podstawowych kompetencji wychowawczych). W wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, w Gminie Gorzkowice w 2022 r. o pomoc ubiegało się 50 rodzin (99 – liczba osób w rodzinach), , natomiast w 2023 r. 52 rodziny (98 – liczba osób w rodzinach), w 2024 roku 68 rodzin i (120 osób w tych rodzinach).

2. Przemoc domowa w różnych formach o różnym stopniu nasilenia.

Przemoc w rodzinie inaczej zwana przemocą domową lub wewnątrzrodzinną to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste (osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. W przemocy domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny. Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej.

W Gminie Gorzkowice w 2022 , 2023, i 2024 roku żadna rodzina dotknięta przemocą nie korzystała z pomocy społecznej.

3. Wpływ alkoholizmu rodziców na ich dzieci.

Ostatnią – najobszerniejszą – grupą negatywnych czynników życia z alkoholiem w rodzinie, jest jego wpływ na dzieci – a dokładniej, stworzenie z powodu uzależnienia upośledzonego środowiska wychowawczego. Alkoholizm w tym aspekcie jest również uważany za najbardziej szkodliwy – ze względu na patologiczne czynniki rozwojowe dziecka, zaburzające możliwości jego zdrowego dojrzewania. W tej kategorii dostrzec można bardzo wiele niezdrowych i szkodliwych skutków życia z alkoholiem. Począwszy od rodzenia się dzieci niechcianych – często porzucanych lub skazanych na skrajny brak opieki ze strony rodziców (zwłaszcza w przypadku związków, w którym oboje partnerów boryka się z chorobą alkoholową), poprzez odtrącenie dziecka przez uzależnionego

rodzica, zaniedbanie, brak więzi między dzieckiem, a rodzicem, aż po nieprawidłowe – noszące znamiona chorych – wzorce, które dziecko podświadomie czerpie od opiekunów. Opisane problemy, skutkują patologicznymi konsekwencjami – rozpaczą, brakiem samoakceptacji i poszukiwaniem jej za wszelką cenę, próbami zwrócenia na siebie uwagi – często w sposób, zagrażający bezpieczeństwu dziecka, dążeniem do zdobycia szacunku otoczenia, aż po alienację, wynikającą ze wstydu, poczucia winy i odczuwanej krzywdy.

Według badań – dzieci, dorastające w rodzinach alkoholików, osiągają znacznie niższe wyniki i w nauce, mają obniżone aspiracje i wiarę we własne możliwości oraz są słabiej uspołecznione, z tendencją do izolacji. Mają także obniżone możliwości radzenia sobie z problemami, gdyż dorastając wśród osób chorych nie chcących nawet poddać się leczeniu, naturalnie nie podejmują starań o poprawę swojego położenia. Dorastające dziecko nie ma szansy przyswoić właściwych wzorców zachowań, dojrzewać w poczuciu otaczającej go miłości i w dorosłym życiu bardzo często odczuwa negatywny wpływ przeszłości, mając trudności w nawiązywaniu bliskich relacji, nie umiając zbudować własnej – zdrowo funkcjonującej – rodziny i borykając się z wieloma ułomnościami psychicznymi, nabytymi w dzieciństwie.

W Gminie Gorzkowice w 2022 r. 2 rodziny (2 osoby w rodzinach) dotkniętych alkoholizmem korzystało z pomocy społecznej, natomiast w 2023 r. były to 4 rodziny (4 – osoby w rodzinach) , a w 2024 roku 2 rodziny (2– osoby w rodzinie)

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gorzkowicach w 2022 roku przeprowadziła 84 rozmów profilaktyczno-motywacyjne, skierowała 2 wnioski do sądu oraz przeprowadziła 84 rozmowy w przedmiocie uzależnienia, w 2023 roku przeprowadziła 72 rozmowy profilaktyczno-motywacyjne, skierowała 1 wniosek do sądu oraz przeprowadziła 72 rozmowy w przedmiocie uzależnienia, natomiast w 2024 roku przeprowadziła 76 rozmów profilaktyczno-motywacyjnych, skierowała 2 wnioski do sądu oraz przeprowadziła 76 rozmowy w przedmiocie uzależnienia. Ponadto GKRPA zorganizowała piknik profilaktyczny „Mamy dla siebie czas” (ok.120 dzieci)

4. Problemy wychowawcze.

Problemy wychowawcze mogą przejawiać się w postaci nadpobudliwości psychoruchowej, zaburzeń mowy, nieśmiałości czy zachowań autoagresywnych. Wszystkie patologie funkcjonowania wymagają indywidualnego podejścia i opracowania programu prewencyjnego, by zapobiegać pogłębianiu się zaburzeń i walczyć z tymi dysfunkcjami, które już się pojawiły. Rodzice i nauczyciele muszą razem koncentrować starania o to, by wyeliminować problemy wychowawcze. Wśród strategii radzenia sobie daje się wymienić nie tylko stosowanie kar i nagród, ale też terapię środowiskową, stwarzanie sytuacji dającej okazję do poczucia dumy z zachowań konstruktywnych, budowanie szacunku i wsparcia, udzielanie rad, wysuwanie sugestii, psychodramę, czytanie bajek

terapeutycznych, dyskusję partnerską, zachęcanie do samowychowania, zabawy na świeżym powietrzu czy angażowanie dzieci w gry zespołowe.

5. Niedostosowanie społeczne dzieci i młodzieży.

Nie ma pełnego rozeznania, co do liczby dzieci niedostosowanych społecznie w danym środowisku czy kraju. Jako zjawisko społeczne, niedostosowanie prowadzi do wykolejenia wychowawczego i przestępstwa. Wspólnym elementem różnorodnych definicji niedostosowania społecznego jest odnoszenie się do zachowań ludzi, które pozostają w jaskrawej sprzeczności z powszechnie uznawanymi normami i oczekiwaniami społecznymi. A więc należy rozumieć, że są to wszelkie negatywne lub nieadekwatne reakcje jednostek na wymogi i zakazy zawarte w przypisanych im rolach społecznych. Są to zachowania podważające funkcjonalność każdego układu społecznego, powodujące jego dezorganizację lub bezpośrednio zagrażające społecznie uznawanym wartościom, takim jak rozwój i autonomia ich członków.

Problemy rodzin, wcześniej analizowane obrazuje poniższa tabela.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
UBÓSTWO	79	133	75	121	67	95
BEZROBOCIE	44	79	42	69	42	73
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	11	58	11	57	9	45
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	60	86	54	79	41	53
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	27	35	32	44	35	52
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	50	99	52	98	68	120
PRZEMOC DOMOWA	0	0	0	0	0	0
ALKOHOLIZM	2	2	4	4	2	2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	1	1	1	1	0	0
BEZDOMNOŚĆ	5	5	7	7	5	5

O pomoc społeczną można ubiegać się z wielu powodów. Należy jednak zauważyć, że problemy dotyczą znacznie większej liczby rodzin naszej gminy, aniżeli wskazują na to dane odnoszące się tylko do środowisk korzystających z pomocy społecznej. Celem wsparcia rodzin, zwłaszcza tych przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, rodzin niepełnych, zmagających się z problemem przemocy jest asystent rodziny. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta ma służyć realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę. Asystent rodziny jest osobą pierwszoplanową w pracy z rodziną, jednak konieczne jest wsparcie i konsultacje z innymi specjalistami. Bowiem należy pamiętać, że każda osoba i sytuacja wymaga indywidualnego podejścia oraz planu pracy dostosowanego do potrzeb rodziny. Zdarza się, iż rodzina jest objęta nadzorem kuratorskim, wówczas konieczna jest współpraca ze specjalistami, aby lepiej zdiagnozować rodzinę i na tej podstawie opracować dla niej adekwatny plan pomocy. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na jednego asystenta rodziny nie może przypadać więcej niż 15 rodzin. Asystent rodziny przede wszystkim ma pomóc rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem zasobów rodziny, jej mocnych stron i możliwości. Asystent rodziny jest przydzielany na wniosek pracownika socjalnego, sądu, kuratora, szkoły, PCPR czy też samej rodziny. Zgoda na współpracę z asystentem rodziny jest dobrowolna, wyjątkiem jest postanowienie sądu nakazujące rodzinie współpracę. Wchodząc w dane środowisko koniecznym jest przeprowadzenie diagnozy. Jest ona ukierunkowana na rodziców, dziecko jak i całą rodzinę. W okresie diagnozy rodziców zbierane są informacje o sytuacji rodzinnej, środowisku wychowawczym dzieci, problemach i dotychczasowych próbach ich rozwiązania, stanie osobowym rodziny i osobach mogących udzielić pomocy i wsparcia w środowisku. Informacje pozyskiwane są z użyciem takich metod i narzędzi jak analiza dokumentacji, wywiad, obserwacja.

W oparciu o uzyskane dane ustala się formy i zakres pomocy niezbędne w celu przełamania sytuacji kryzysowej w rodzinie. Dla każdej rodziny konstruowany jest indywidualny plan pomocy, dostosowany do aktualnej sytuacji, występujących problemów, potencjału rodziny oraz możliwości pomocowych. W sytuacji gdy rodzina z ograniczonymi prawami rodzicielskimi nie rokuje pozytywnie na reintegrację lub istnieją przyczyny uniemożliwiające ponowne przejęcie opieki nad dzieckiem, praca z rodziną ukierunkowywana jest na podtrzymywanie wzajemnych relacji rodzice dziecko i zachowanie pozytywnych więzi emocjonalnych.

Wstępna diagnoza dziecka obejmuje sytuację szkolną, rodzinną, wychowawczą oraz ewentualne dysfunkcje wymagające działań naprawczych. Diagnoza służy przede wszystkim ustaleniu zakresu potrzeb dziecka w celu jak najszybszego podjęcia pomocy i korekty dysfunkcji. Pomoc dziecku ukierunkowywana jest nie tylko na zapewnienie opieki i odpowiednich warunków życia oraz rozwoju, ale także na poznaniu uznanych norm postępowania i zachowania, czego często brakuje im w rodzinach z dysfunkcjami. Dzieci uczą się zaradności życiowej w drodze ku samodzielności. Stwierdzenie przyczyn problemów stanowi integralną część diagnozy sytuacji rodzinnej. Prawidłowa diagnoza ma kluczowe znaczenie w toku dalszego postępowania, gdyż błędy popełniane na tym etapie pracy często uniemożliwiają dalsze prawidłowe postępowanie (np. nadużywanie alkoholu często uważane za przyczynę sytuacji kryzysowej w rodzinie może być skutkiem, np. trudności radzenia sobie na rynku pracy czy złej sytuacji mieszkaniowej, zatem skupienie się jedynie na terapii alkoholowej nie może przynieść trwałej poprawy w procesie rozwiązywania problemów rodzinnych, gdyż usunie skutki, a nie przyczynę kryzysu). Działania pomocowe skierowane na rodziców mają wyjątkowe znaczenie dla ponownej reintegracji rodzin, ponieważ to właśnie od nich zależy stworzenie dzieciom (i całej rodzinie) odpowiednich warunków do życia i środowiska wychowawczego dla dzieci. Nie da się jednak pominąć, że nie wszyscy rodzice są gotowi na przyjęcie oferowanej im pomocy, nie wszyscy wierzą w skuteczność pomocy czy nawet w swoje własne możliwości. U jednych rodziców zabranie dzieci do pieczy zastępczej jest terapią szokową mobilizującą wszystkie siły i energię w kierunku odzyskania dzieci, u innych wręcz przeciwnie – utrata dzieci jest zdjęciem obowiązków rodzicielskich i wyzwoleniem. W każdym z tych przypadków należy tak dobrać działania pomocowe, aby skutek działania był jak najbardziej korzystny. Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzkowicach mimo poczynionych starań (ogłoszenia o naborze) w latach 2022 – 2024 nie zatrudniał asystenta rodziny.

IV. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ ZADANIA

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Gorzkowice na lata 2025-2027 wyznacza planowane działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Cel 1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzkowicach

Zadania:

- sporządzanie rodzinnego wywiadu środowiskowego w rodzinie przeżywającej trudności,
- praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcje rodziny .

Cel 2. Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

Zadania:

- objęcie dożywianiem dzieci z przedszkoli i uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Gorzkowice w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- monitorowanie zagrożeń dotyczących sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówkami służby zdrowia na terenie Gminy Gorzkowice,
- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej realizowane na zasadach wynikających z ustawy o pomocy społecznej obejmuje w szczególności zapewnienie schronienia, posiłku i innych niezbędnych potrzeb dla osoby lub rodziny, która jest tego pozbawiona.

Cel 3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia

Zadania:

- umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu jej zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę,
- pomoc w dostępie rodzinom przeżywającym trudności do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Piotrkowie Tryb., Ośrodku Pomocy Społecznej w Gorzkowicach i placówkach oświatowych,
- pomoc w dostępie rodzinom do poradnictwa prawnego w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej

Cel 4. Zapobieganie powstania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących

Zadania:

- systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym placówkami służby zdrowia,
- motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia lub niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień- współpraca z Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gorzkowicach, podjęcie terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową- współpraca z policją oraz Zespołem Interdyscyplinarnym,
- angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe i motywujących do podjęcia zatrudnienia,
- angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznych warsztatów w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo- wychowawczych, wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, pogłębienie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności z placówkami oświatowymi, policją, służbą zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Tryb. w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym i społecznym.

Cel 5. Reintegracja rodzin

Zadania:

- pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny biologicznej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin poprzez wsparcie asystenta rodziny - w przypadku zatrudnienia.

Cel 6. Podejmowanie działań profilaktycznych

Zadania:

- udział w lokalnych kampaniach, których celem jest wzmocnienie rodziny i jej roli w społeczeństwie,
- specjalistyczne wsparcie.

Cel 7. Wyjście rodziny z systemu pomocy społecznej

Zadania:

- podjęcie pracy zawodowej i zaprzestanie korzystania z wszelkich form pomocy społecznej

V. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin wychowujących dzieci z terenu gminy Gorzkowice przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony swoich praw oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Niski poziom wykształcenia rodziców, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych oraz liczne inne dysfunkcje, czy zachowania patologiczne w rodzinie przyczyniają się do powstania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w takich rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej a także wchodzenie w konflikt z prawem. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest największym zyskiem dla społeczności lokalnej w każdej sferze życia.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Realizatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzkowicach przy współpracy z:

- 1) Placówkami oświatowymi z terenu Gminy Gorzkowice,
- 2) Urzędem Gminy w Gorzkowicach
- 3) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gorzkowicach ,
- 4) Zespołem Interdyscyplinarnym w Gorzkowicach ,
- 5) Sądem Rejonowym w Piotrkowie Tryb,
- 6) Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Piotrkowie Tryb. ,
- 7) Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Tryb,
- 8) Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Piotrkowie Tryb,
- 9) Placówkami służby zdrowia,
- 10) Komisariatem Policji w Gorzkowicach .

VII. SPODZIEWANE REZULTATY.

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami poprzez zrealizowanie celów szczegółowych.

2. Podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki zaangażowane w Program.
3. Gromadzenie danych na temat działań podejmowanych na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną.
4. Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym.
5. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.
6. Zmiana postaw społecznych.
7. Zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych.
8. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Programu odbywać się będzie ze środków:

- 1) budżetu Gminy Gorzkowice,
- 2) dotacji z budżetu państwa
- 3) programów rządowych z zakresu wspierania rodziny.

Środki finansowe na realizację poszczególnych zadań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

IX. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych działań w ramach Programu. Analizowany będzie faktyczny rozwój i przebieg działań. Ocenie będzie podlegać zgodność działań z założonymi celami Programu i osiągniętymi wskaźnikami. W terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt złoży radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

X. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Gorzkowice na lata 2025-2027 stawia sobie za cel stworzenie odpowiednich warunków poprawy jakości życia rodzin, szczególnie dzieci. Wsparcie rodzin będzie ukierunkowane na zwiększenie ich aktywności i potencjału wewnętrznego, co pozwoli na skuteczniejsze radzenie sobie z problemami. Istotne jest stworzenie systemów

wsparcia, które pomogą rodzinom w przezwyciężeniu trudności oraz podniosą świadomość społeczną na temat przyczyn i skutków dysfunkcji. Aby osiągnąć założone cele, Program przewiduje współpracę różnych instytucji i organizacji, które swoim działaniem wspierają rodziny. Konieczne będzie zminimalizowanie negatywnych skutków problemów społecznych oraz promowanie pozytywnych zmian w funkcjonowaniu rodzin. Należy skupić się na zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa w rodzinach, a także na budowie systemów, które skutecznie pomogą w przezwyciężaniu trudności. Ważne będzie włączenie dzieci i młodzieży w działania, które umożliwią zdobywanie nowych umiejętności oraz wspieranie ich rozwoju. Jednakże sukces Programu zależy w dużej mierze od zaangażowania samych członków rodzin i ich motywacji do wprowadzenia zmian w swoim życiu.